

Kunskapsbaserat förebyggande arbete

Vad är
kunskap?

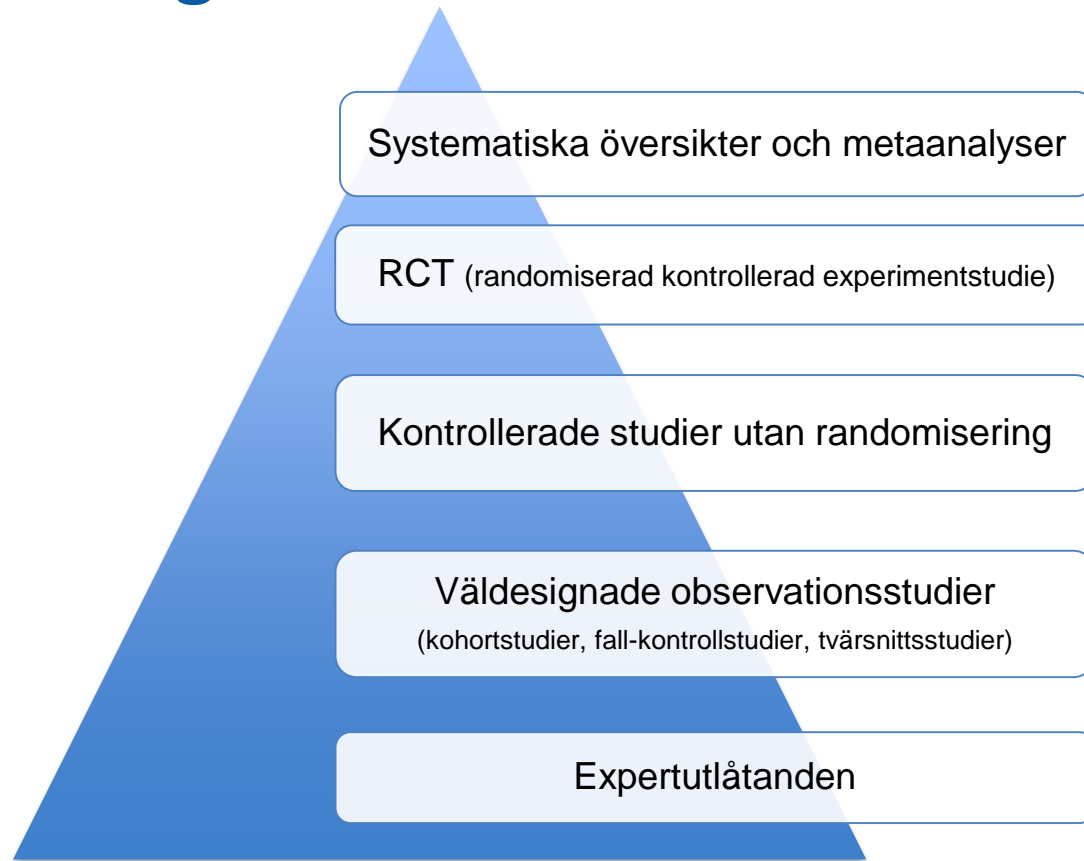
Ulrika Ankargren

Nationell samordnare ANDTS, Länsstyrelserna

ulrika.ankargren@lansstyrelsen.se

Forskning utifrån medicinsk vetenskap

Evidens

bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap

Evidensbaserad praktik

Det är ett förhållningssätt för att medvetet och systematiskt använda bästa tillgängliga kunskap i praktisk verksamhet. Evidensen vägs samman med den professionellas erfarenhet och expertis samt målgruppens preferenser och situation.

Fem steg från forskning till praktik

1. Generera Kunskap	Ny forskning via empirisk forskning sk. Primärstudier
2. Väga samman kunskap	Kunskap från RCTs vägs samman – syntetisering Metaanalyser, kunskapsöversikter, review
3. Rekommendation	Summering av metoder som ska användas ex. Riktlinjer för missbruksvården
4. Spridning	Rekommendationerna sprids till verksamheter Ex. Kunskapsguiden (Socialstyrelsen)
5. Implementering	De rekommenderade metoderna används i praktisk verksamhet.

Slutsatser:

- Multimodala projekt ex. tillgänglighetsbegränsande insatser mot alkohol
– *liten effekt*
- Generella drogförebyggande manualbaserade program i skolan
– *ingen effekt*
- Korta insatser ex. motiverande samtal och personanpassad normativ återkoppling
– *liten effekt*

Sammanfattning och slutsatser

Slutsatser

- ▶ Så kallade multimodala projekt, det vill säga projekt där olika aktörer i lokalsamhället agerar gemensamt och där flera *tillgänglighetsbegränsande* insatser ingår, kan minska konsumtionen av alkohol hos unga. En förutsättning är att insatserna implementeras väl. Projekt i lokalsamhället där aktörerna i huvudsak väljer och samordnar olika *efterfrågebegränsande* insatser har inga eller mycket små effekter på konsumtion av alkohol, cannabis och tobak.
- ▶ Inget av de manualbaserade programmen för skolan har visats fungera allmänt drogförebyggande. Enstaka program har visats kunna minska konsumtion av tobak eller cannabis eller tungt episodiskt drickande. Effekterna är vanligen i storleksordningen 1–5 procent. Det vetenskapliga stödet räcker inte för att dra några slutsatser om effekten av manualbaserade föräldrastödsprogram i grupp. Skol- och föräldrastödsprogram har i några studier lett till ökad konsumtion.
- ▶ Kortvariga insatser i form av motiverande samtal och så kallad personanpassad normativ återkoppling kan minska alkoholkonsumtion hos unga med riskbruk.
- ▶ SBU:s hälsoekonomiska analys över alkoholpreventivt arbete skattar att två förebyggande insatser skulle kunna ge mätliga kostnader per hälsoeffekt. Förutsatt att andelen ungdomar som intensivkonsumerar minskar med minst 5 procent, skulle ett specifikt skolbaserat program kunna vara kostnadseffektivt. Motiverande samtal skulle kunna vara kostnadseffektivt om andelen ungdomar som intensivkonsumerar minskar med minst 2,5 procent.

- ▶ Trots att litteraturen är omfattande om missbruksprevention finns det stora kunskapsluckor. Nya interventioner som bygger på andra teorier än de utvärderade manualbaserade programmen behöver utvecklas och utvärderas i studier med adekvat design. Ytterligare forskning behövs även avseende interventioner riktade till unga vuxna utanför skol- och högskolemiljö, liksom insatser som syftar till att förebygga missbruk av dopningspreparat, läkemedel och spel.

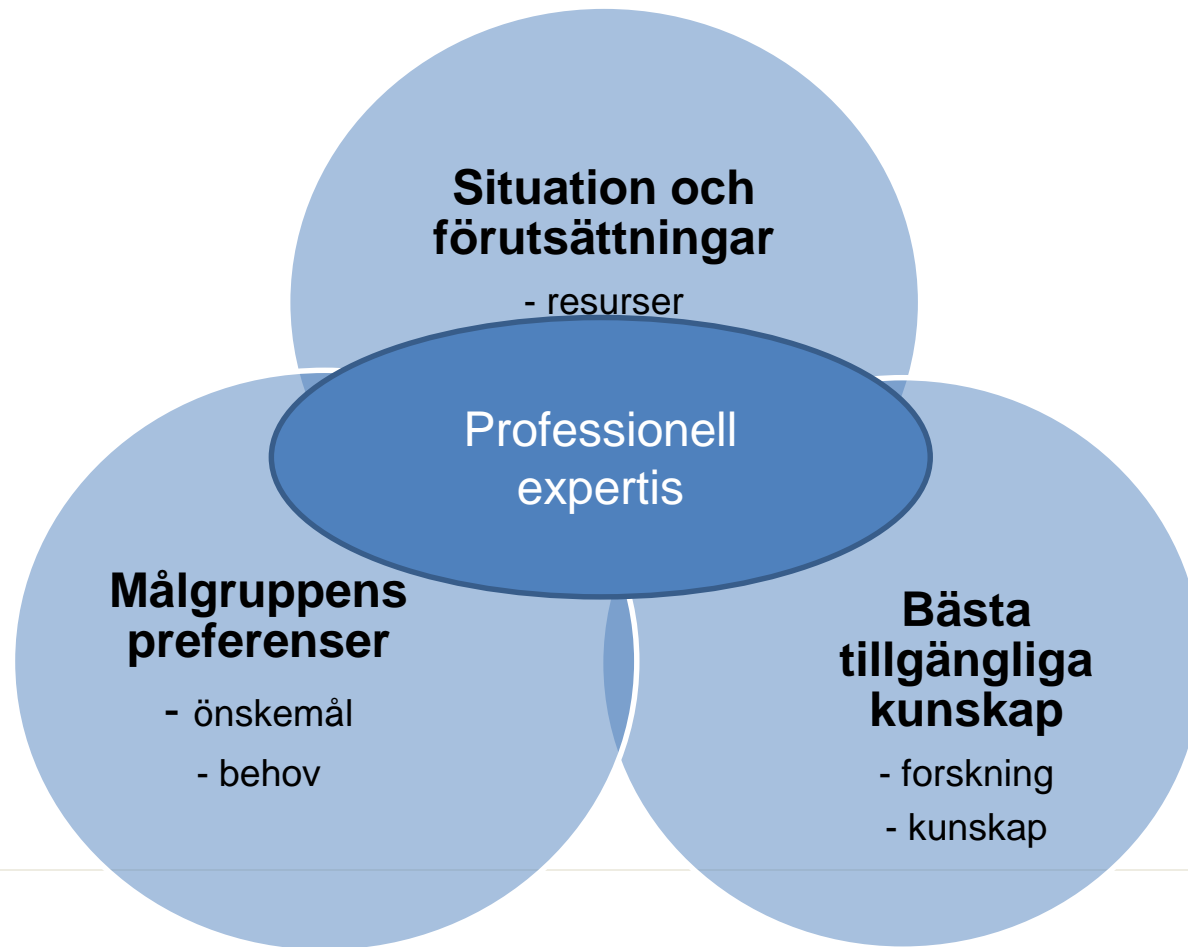
Bakgrund

Många ungdomar använder alkohol, narkotika, dopningspreparat, tobak och spel (ANDTS). Det är värdefullt att förebygga bruk och missbruk av ANDTS tidigt, eftersom riskfylld konsumtion som inleds i unga år tenderar att fortsätta resten av livet. Både individen och samhället påverkas under mycket lång tid.

Evidensläget för förebyggande insatser riktade till barn, ungdomar och unga vuxna är emellertid oklart.

Ett kunskapsbaserat förhållningssätt

Hur lyckas med förändringsarbete?

